

TÍNH KỸ LUẬT NHƯ MỘT PHẨM CHẤT NHÂN CÁCH CỦA SINH VIÊN TRƯỜNG ĐẠI HỌC PHÒNG CHÁY CHỮA CHÁY

Nguyễn Thị Hải Vân*

Đặt vấn đề.

Vấn đề kỹ luật nói chung và kỷ luật trong các trường Công an nhân dân (CAND) nói riêng có vai trò hết sức quan trọng đảm bảo cho cán bộ, chiến sỹ trong toàn lực lượng thực hiện thành công mục tiêu: “xây dựng lực lượng CAND cách mạng, chính quy, tinh nhuệ và từng bước hiện đại”. Đã có một số công trình nghiên cứu của các tác giả trong lực lượng công an đề cập các khía cạnh liên quan đến vấn đề kỷ luật: như xây dựng nếp sống văn hoá, tăng cường công tác quản lý giáo dục sinh viên... nhưng, chưa có công trình nào tiếp cận nghiên cứu vấn đề kỷ luật dưới góc độ là một phẩm chất tâm lý tổng hợp của nhân cách đóng vai trò điều khiển, điều chỉnh hành vi, hoạt động của sinh viên – những cán bộ, chiến sỹ đang được giáo dục - đào tạo trong các nhà trường công an. Bài viết này đề cập đến tính kỷ luật của sinh viên và việc củng cố, nâng cao tính kỷ luật cho sinh viên trên cơ sở nghiên cứu điều tra tại trường Đại học phòng cháy chữa cháy (Đại học PCCC).

1. Khái niệm kỷ luật và kỷ luật mang tính nghề nghiệp:

Theo nghĩa thông thường: “Kỷ luật: là những điều quy định có tính chất bắt buộc đối với hành vi của các thành viên trong tổ chức để đảm bảo tính chặt chẽ của tổ chức đó. Trong xã hội nói chung, kỷ luật là những

quy định về hành vi con người theo những chuẩn mực do pháp luật, đạo đức quy định”. (Từ điển Bách khoa CAND, 2005).

Là một phẩm chất của nhân cách, tính kỷ luật chịu sự ảnh hưởng của trình độ tri thức, kỹ năng, kỹ xảo, thói quen cũng như các đặc trưng của ý chí được hình thành trên cơ sở ý thức về sự cần thiết của trật tự xã hội và sự tôn trọng trật tự xã hội đó cũng như trách nhiệm của cá nhân trong hệ thống trật tự này.

Tính kỷ luật của sinh viên trường Đại học PCCC có thể được hiểu là phẩm chất nhân cách có khả năng định hướng, điều khiển, điều chỉnh hoạt động của sinh viên chấp hành tốt pháp luật của Nhà nước, điều lệnh, điều lệ Công an nhân dân và mệnh lệnh cấp trên, đáp ứng các yêu cầu của lực lượng trong tình hình mới. Phẩm chất nhân cách này bao gồm sự thấu hiểu vị thế, vai trò, nghĩa vụ và trách nhiệm cá nhân trong tập thể học tập của người sinh viên Công an nhân dân; thái độ tích cực đối với việc thực hiện các quy định, quy chế và hành động chấp hành nghiêm chỉnh các quy định, quy chế đó.

Các yếu tố tác động hình thành tính kỷ luật của sinh viên trường Đại học PCCC là các yêu cầu chung về tính kỷ luật; yêu cầu về tổ chức hoạt động của tập thể học viên đáp ứng những đòi hỏi của pháp luật, điều lệnh CAND (trên các mặt chính trị tư tưởng, hoạt động học tập, rèn luyện, sinh

* ThS.; Trường Đại học PCCC.

hoạt hàng ngày và hoạt động thường trực sẵn sàng chiến đấu); bầu không khí lành mạnh của tập thể và thái độ đòi hỏi cao lẫn nhau trong việc chấp hành kỷ luật; sự gương mẫu của những người lãnh đạo tập thể đối với vấn đề củng cố kỷ luật; đặc biệt, sự nhận thức về vị thế, vai trò, trách nhiệm của cá nhân như người chiến sỹ Công an tương lai trong trường học.

2. Đặc trưng hoạt động và những đòi hỏi về tính kỷ luật của sinh viên trường Đại học PCCC

Sinh viên trường Đại học PCCC, ngoài những đặc trưng chung về giới tính, lứa tuổi, nghề nghiệp và một số hoạt động với sinh viên các trường khác thì còn có các nét đặc thù sau: Thứ nhất, sinh viên được học đơn ngành, đa hệ trong môi trường đào tạo về khoa học kỹ thuật phòng cháy chữa cháy cho cả nước - trường Đại học PCCC thuộc Bộ Công an. Thứ hai, quá trình giáo dục, rèn luyện được kế hoạch hoá chặt chẽ theo quy định, điều lệnh của lực lượng và quy chế của Bộ Giáo dục và Đào tạo. Những hoạt động đó không chỉ được tiến hành trong phòng học, phòng thí nghiệm, nhà luyện tập, sân tập mà còn diễn ra ở các đơn vị, các cơ sở kinh tế, văn hoá, xã hội trong những tình huống thực tế chiến đấu của lực lượng PCCC. Thứ ba, quá trình học tập, rèn luyện và sinh hoạt diễn ra tập trung tại trường, ngoài những nhiệm vụ chung, sinh viên còn được biên chế thành các trung đội thường trực chữa cháy (đội chữa cháy học tập) với các yêu cầu hoạt động như một đội chữa cháy chuyên nghiệp...

Những đặc trưng trên đã dẫn đến những đòi hỏi về tính kỷ luật của sinh viên nhà trường cũng có những nét đặc trưng riêng biệt. Đòi hỏi này thể hiện ở việc tổ chức và thực hiện mọi hoạt động theo quy chế, quy

định, điều lệnh của Ngành, trường và các Bộ, ngành liên quan. Quá trình học tập của sinh viên luôn được gắn chặt với công tác tu dưỡng, rèn luyện phẩm chất, đạo đức, tác phong của người chiến sỹ Công an cách mạng theo 6 điều Bác Hồ dạy CAND, 10 điều kỷ luật CAND và 4 điều Bác dạy lực lượng phòng cháy chữa cháy. Ngoài ra, các đội chữa cháy học tập được thành lập luôn trong tư thế thường trực, với kỷ luật nghiêm ngặt, bước đầu hình thành tính chuyên nghiệp trong khả năng tiếp ứng nhanh các vụ chữa cháy trên địa bàn khi có lệnh.

3. Một số kết quả nghiên cứu điều tra sinh viên tại trường Đại học PCCC

Bằng các phương pháp điều tra như bảng hỏi, phỏng vấn sâu trên 371 học viên các khoá (hệ đại học) trường Đại học PCCC, nghiên cứu đã thu được một số kết quả sau:

3.1. Thực trạng nhận thức của sinh viên Đại học PCCC về vấn đề chấp hành kỷ luật

Nhận thức về kỷ luật là vấn đề quan trọng trong việc tìm hiểu nhu cầu sống có kỷ luật ở mỗi người. Trên cơ sở kết quả điều tra sinh viên có sử dụng phiếu hỏi về thực trạng nhận thức về vai trò của kỷ luật cho thấy:

Bảng 1: Nhận thức của học viên về vai trò của kỷ luật

STT	Tiêu chí	Trung bình (%)
1	Rất quan trọng	39.25
2	Quan trọng	32.11
3	Bình thường	24,14
4	Không quan trọng	4.5
Tổng		100

Học viên trường Đại học PCCC nhận thức vai trò của kỷ luật ở mức độ chưa đồng đều. Các sinh viên chọn mức độ “rất quan trọng” đều cho rằng: “kỷ luật giúp cho sinh viên hình thành nề nếp, thói quen học tập, làm việc một cách có tổ chức, có kế hoạch, giúp tập thể thực hiện tốt bất kỳ nhiệm vụ nào mà cấp trên giao phó”. Các tiêu chí 3 và 4 được lựa chọn thể hiện sự đánh giá thấp vai trò của kỷ luật ở một trường đại học thuộc lực lượng vũ trang cho thấy sinh viên chưa có niềm tin vào tính bắt buộc của thực hiện kỷ luật Công an để hình thành động cơ hành động cho chính mình.

Về các yêu cầu của kỷ luật và các đặc trưng hoạt động cần có sự chấp hành kỷ

luật được nêu rõ trong quy định về điều lệnh nội vụ CAND buộc sinh viên phải nhớ, hiểu và thực hiện. Qua kết quả thu được cho thấy, số ít sinh viên còn chưa hiểu rõ hoặc hiểu không đúng các điều quy định dẫn tới việc bị xử lý vi phạm kỷ luật ở các tập thể và cá nhân.

3.2. Thực trạng thái độ của sinh viên trường Đại học PCCC với việc chấp hành kỷ luật

Kết quả điều tra thái độ của sinh viên khi nhận và thực hiện mệnh lệnh của cấp trên, thái độ của sinh viên khi chấp hành nề nếp, thời gian hoạt động và mức độ hứng thú của họ đối với các hoạt động có yêu cầu kỷ luật cao cho thấy:

Bảng 2: Thái độ của học viên với việc chấp hành kỷ luật

STT	Mức độ	Tiêu chí	
		Thái độ chấp hành mệnh lệnh cấp trên	Thái độ chấp hành nề nếp, thời gian hoạt động
1	Rất tốt	20.06	15.39
2	Tốt	46.16	38.84
3	Bình thường	29.32	39.06
4	Không tốt	4.46	6.71
Tổng		100	100

Thái độ của sinh viên với việc chấp hành kỷ luật đối với mệnh lệnh của cấp trên và nề nếp, thời gian hoạt động là chưa tích cực. Trong báo cáo các năm gần đây, sinh viên bị kỷ luật chiếm khoảng 4,5% và trong năm học, có đến 25 vụ vi phạm kỷ luật nặng nhất, bị xử lý từ hình thức khiển trách trở lên ở một số sinh viên các năm cuối khoá học. Quan sát và tìm hiểu các tập thể sinh viên, sự lựa chọn mức độ “rất tốt” và “tốt” chủ yếu được những sinh viên luôn có thái độ sẵn sàng, tự nguyện tự giác cao, gương mẫu chấp hành các yêu cầu của nhiệm vụ được giao lựa chọn. Mức độ “không tốt” là ý kiến về những sinh viên

có biểu hiện bất tuân hoặc làm trái quy định, không biết giữ nghiêm kỷ luật và không đấu tranh với những hành vi vi phạm kỷ luật của bản thân và đồng đội. Nguyên nhân của tình hình trên, có thể là: môi trường sống xung quanh tác động, các điều kiện về cơ sở vật chất, sinh hoạt, người lãnh đạo - chỉ huy trong tập thể (liên quan đến sự gương mẫu, tích cực, khách quan, công bằng...), mức độ hứng thú với các hoạt động được tổ chức trong nhà trường, tư tưởng “trung bình chủ nghĩa” ở một bộ phận sinh viên... Nhưng nguyên nhân chủ yếu nhất vẫn là do sinh viên chưa ý thức được nghĩa vụ, trách nhiệm

của mình trong thực thi kỷ luật, chấp hành các quy chế, quy định. Thực chất là, những đòi hỏi tất yếu về tính kỷ luật của

các hoạt động trong nhà trường chưa trở thành nhu cầu, động cơ của tất cả sinh viên trong quá trình thực hiện nhiệm vụ.

3.3. Thực trạng chấp hành hành vi kỷ luật của học viên trường Đại học PCCC

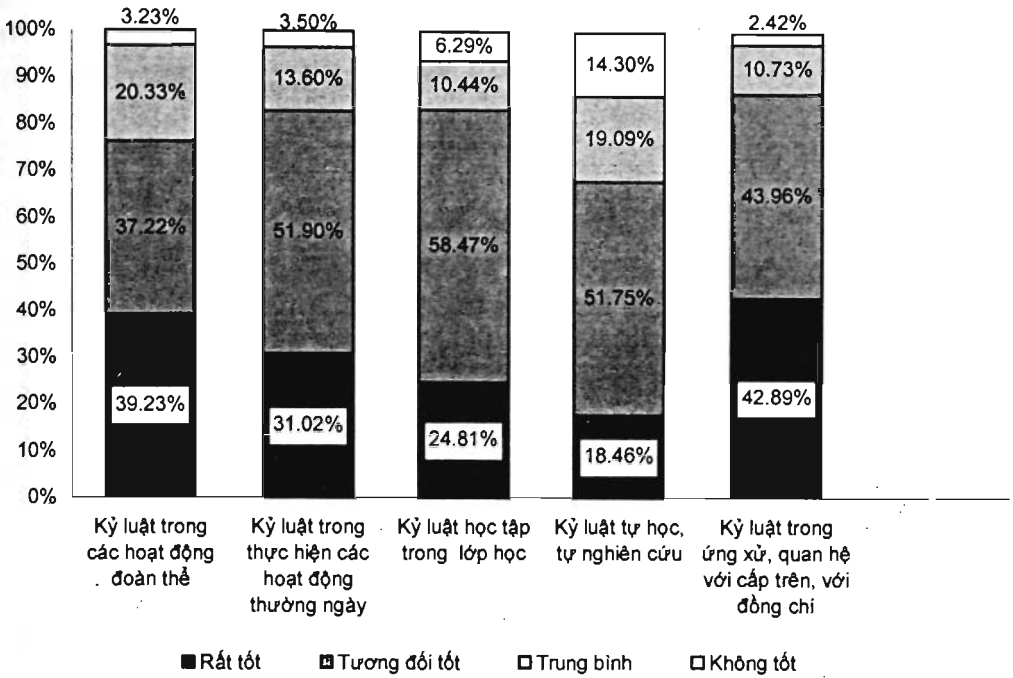
Bảng 3: Thực trạng chấp hành kỷ luật của học viên

STT	Tiêu chí	Các mức độ (%)				Tổng (%)
		Rất tốt	Tốt	Trung bình	Không tốt	
1	Thực hiện mệnh lệnh người chỉ huy	20.43	33.33	41.93	4.31	100
2	Thực hiện quy định thời gian hoạt động ...	12.90	24.73	60.21	2.16	100
3	Thực hiện điều lệnh đội ngũ.	13.98	29	57.02	0	100
4	Thực hiện quy định ăn, ở, trang phục đúng điều lệnh CAND.	18.28	35.48	44.08	2.16	100
5	Thực hiện quy định nội vụ vệ sinh	12.9	41.94	44.08	1.08	100
6	Thực hiện quy định lễ tiết, tác phong...	7.52	31.18	59.14	2.16	100

Kết quả nghiên cứu cho thấy nhận thức về vai trò của kỷ luật thấp là nguyên nhân dẫn đến việc chấp hành các quy định, điều lệnh CAND của sinh viên còn kém. Mặc dù, đó là những chỉ số quan trọng trong biểu hiện hành vi kỷ luật của mỗi sinh viên và cũng là những tiêu chí để đánh giá mức độ chấp hành kỷ luật. Các tiêu chí 1,2,4,5,6 trong bảng 3 có tỷ lệ lựa chọn cao phù hợp với mức độ sai phạm mà sinh viên mắc phải và đã bị xử lý theo quy định. Các lỗi vi phạm cụ thể của sinh viên là “tự do ra ngoài không xin phép” (35%), “uống rượu bia say” (18%), “đánh bài” (14%)... Trong thực tế những vi phạm này ít được phát giác và bị xử lý. Chỉ tính riêng khoá sinh viên năm thứ 4, năm có số vi phạm kỷ luật cao, có 5 vụ đánh bài ăn

tiền, 3 vụ ra ngoài không xin phép, 3 vi phạm quy chế thi, 3 vi phạm luật giao thông. Điều này cho thấy, sinh viên vi phạm kỷ luật bị xử lý không phải là nhiều. Nguyên nhân chủ yếu nhất vẫn là sinh viên chưa có tính kỷ luật cao, chưa có đòi hỏi cao với chính mình trong thực thi hoạt động. Do vậy, việc xây dựng cho sinh viên trường Đại học PCCC động cơ, thái độ đúng hành vi kỷ luật, cương quyết đấu tranh, không bao che, dung túng với những vi phạm của mình và người khác có ý nghĩa lớn trong việc tạo dựng những tập thể và cá nhân có kỷ luật.

Thực trạng một số đánh giá mức độ chấp hành kỷ luật ở từng lĩnh vực hoạt động cụ thể mà sinh viên tham gia được trình bày ở biểu đồ dưới đây:

Trong mỗi lĩnh vực hoạt động có nhiều tiêu chí được sử dụng trong điều tra, trong đó, kỷ luật tự học, tự nghiên cứu có số lựa chọn “không tốt” cao nhất, chiếm 14,3%. Tìm hiểu sâu hơn về vấn đề này trong đề tài nghiên cứu “Cơ sở tâm lý của việc nâng cao chất lượng tự học của sinh viên trường Đại học PCCC” (2006), cho thấy, việc tự học của sinh viên chưa thực hiện theo đúng quy định kể cả tự học trên giảng đường và tự học tại ký túc xá sinh viên. Kỷ luật tự học chưa đi vào nề nếp trong tập thể nên tồn tại hiện tượng sinh viên không sử dụng thời gian vào đúng mục đích của công việc. Có 64% sinh viên đánh giá mình đã tự giác chấp hành tự học, 46% cho rằng mình đã làm những việc khác trong thời gian dành cho tự học: xem tivi, nghe nhạc, sử dụng điện thoại, nói chuyện với người khác... Vì vậy, việc quản lý chất lượng tự học, yêu cầu sinh

viên chấp hành kỷ luật tự học là một nhiệm vụ cấp thiết để từng bước đưa hoạt động này vào nề nếp, đem lại hiệu quả tích cực cho người học trong nghiên cứu, lĩnh hội tri thức.

Bước đầu nghiên cứu tính kỷ luật của sinh viên Đại học PCCC cho thấy việc “phải luôn nêu cao ý thức tổ chức kỷ luật, nghiêm chỉnh chấp hành mọi đường lối, chủ trương, chính sách của Đảng, pháp luật của Nhà nước, nghị quyết chỉ thị, điều lệnh của Ngành, nghiêm cấm mọi hành động tự do, tùy tiện, vô tổ chức, vô kỷ luật” được quy định ở điều 2 trong 10 điều kỷ luật chưa được thực hiện tốt. Theo ý nghĩa này, việc củng cố và nâng cao tính kỷ luật cho sinh viên Đại học PCCC là một việc làm có ý nghĩa thiết thực trong hình thành phẩm chất nhân cách người kỹ sư an toàn PCCC đáp ứng với yêu cầu, nhiệm vụ ngày càng cao trong tình hình

hiện nay. Tính kỷ luật trong bài viết này được xem là một cấu thành tâm lý, phải được xây dựng trên cơ sở nhận thức và sự thấu hiểu yêu cầu, trách nhiệm của người sinh viên công an nhân dân trong chấp hành các quy định, quy chế; có thái độ đúng đắn và hành động kiên quyết trong thực thi các quy định, quy chế đó.

4. Đề xuất một số biện pháp tâm lý-xã hội nhằm hình thành củng cố và nâng cao tính kỷ luật cho sinh viên trường Đại học PCCC:

- *Thứ nhất*, cần tăng cường các biện pháp giáo dục chính trị- tư tưởng, đạo đức, pháp luật cho các sinh viên trong mỗi tập thể hình thành ý thức về sự cần thiết thực hiện các quy định, quy chế, điều lệ của lực lượng. Kết hợp với việc giáo dục định hướng cho học viên nắm vững, hiểu rõ chức trách, nhiệm vụ và hình thành ở họ niềm tin về những điều được tiếp nhận.

- *Thứ hai*, xây dựng bầu không khí tâm lý lành mạnh, thái độ đòi hỏi cao lẫn nhau, thái độ đấu tranh vì nhau, không bao che, dung túng cho những việc làm xấu, những vi phạm của đồng chí đồng đội. Trong tập thể cần quán triệt nguyên tắc nói và làm theo pháp luật, theo điều lệnh, yêu cầu kỷ luật nghiêm ngặt của lực lượng và của nhà trường, tập thể.

- *Thứ ba*, tổ chức tốt các hoạt động phong phú, đa dạng với nội dung có liên quan đến việc thực hành các yêu cầu kỷ luật. Các hoạt động mang ý nghĩa tích cực sẽ lôi cuốn được nhiều người tham gia và tất yếu sẽ dần dần hình thành ở mỗi học viên các kỹ năng, kỹ xảo, thói quen kỷ

luật. Đây sẽ là tiền đề cho việc hình thành nhu cầu sống có kỷ luật ở mỗi học viên.

- *Thứ tư*, có sự phân công, phối hợp các cấp độ, hình thức, biện pháp quản lý kỷ luật nghiêm ngặt trên cơ sở tính đến trách nhiệm của từng người. Cần giúp cho mỗi cá nhân có sự tự đánh giá, nhìn nhận về hành vi của mình trước, sau mới tính tới sự đánh giá của người khác về họ. Do vậy, từng người tự quản lý mình, sau đó mới tới sự quản lý của tập thể sẽ giúp cho mỗi học viên hình thành tốt nhu cầu sống có kỷ luật trong tập thể.

- *Thứ năm*, vai trò gương mẫu chấp hành nghiêm kỷ luật, xử lý công bằng, khách quan các vi phạm kỷ luật của người lãnh đạo tập thể đó là những “mệnh lệnh” không lời có sức ảnh hưởng lớn đến việc chấp hành kỷ luật ở mỗi học viên.

Tài liệu tham khảo

1. Bộ Công an, (2004), *Một số văn bản quy định về điều lệnh nội vụ CAND*, Nxb. CAND.
2. Bộ Công an, (2005), *Từ điển bách khoa CAND*, Nxb. CAND, tr.692.
3. Văn Đức Hiệp (chủ nhiệm) (2006), *Các biện pháp tâm lý nhằm củng cố và nâng cao tính kỷ luật cho học viên trường Đại học PCCC trong giai đoạn hiện nay*, Đề tài nghiên cứu khoa học.
4. Nguyễn Ngọc Phú (1997), *Một số vấn đề lý luận và thực tiễn về kỷ luật quân sự*, Nxb. Quân đội nhân dân, Hà Nội.
5. Nguyễn Quang Uẩn (chủ biên) (1996), *Tâm lý học đại cương*, Nxb. ĐHQG Hà Nội.